

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-263-0-36>

**FRENCH EXPERIENCE OF ADMINISTRATIVE
AND LEGAL REGULATION IN THE FIELD OF NATURAL GAS
PRODUCTION AND GAS SUPPLY POLICY**

**ФРАНЦУЗЬКИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРАТИВНО-
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ГАЛУЗІ ВИДОБУТКУ
ПРИРОДНОГО ГАЗУ І ПОЛІТИКИ ГАЗОПОСТАЧАННЯ**

Yumoranov D. I.

*Postgraduate Student
Scientific Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Юморанов Д. І.

*аспірант
Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

Здобутий Україною в літку 2022 року статус кандидата у члени ЄС зобов'язує нас інтенсивніше виконувати встановлені Угодою про асоціацію ряд зобов'язань, зокрема зобов'язання в галузі газопостачання, процес якого, як відомо, бере свій початок від видобутку природного газу. А відтак науковий і практичний інтерес для України становить відповідний досвід адміністративно-правового регулювання в галузі видобутку природного газу і політики газопостачання в країнах ЄС.

Так, Франція, як провідна європейська держава, цікава не лише з точки зору економічних процесів і показників імпорту природного газу (адже у 2020 році на природний газ припадало 16 % основного енергетичного балансу Франції [1]; крім цього Франція мала поряд із головним постачальником – Норвегією в обсязі 36 % від загального валового припливу, ще й ряд допоміжних постачальників: Росія (17 %), Алжир (8 %), Нідерланди (8 %), Нігерія (7 %) і Катар (2 %) [2]), а й водночас з точки зору розгалуженого законодавчого регулювання у сфері розвідки та видобутку природного газу. У Франції діє старий Гірничий кодекс, новий Гірничий кодекс (законодавча частина Нового Гірничого кодексу, кодифікована наказом № 2011-91 від 20 січня 2011 р.) та Енергетичний кодекс (законодавча частина кодифікована наказом № 2011-504 від 9 травня 2011 р. та наказом № 2015-1823 від 30 грудня 2015 р.). Триває реформа Нового Гірничого кодексу; 22 серпня 2021 року Президент Республіки оприлюднив закон про

боротьбу зі зміною клімату та посилення стійкості до її наслідків, який дозволяє реформувати Гірничий кодекс із численними екологічними досягненнями (статті 65–81).

Закон № 2017-1839 від 30 грудня 2017 року заборонив надання нових дозволів на розвідку на території метрополії Франції та її заморських департаментів [3]. Заявки на отримання дозволів на розвідку, які були подані раніше, можуть бути відхилені. Розробка заборонена з 2040 року. Закон не має зворотної сили, і надані концесії залишаються такими до закінчення терміну їх дії. Існуючі дозволи на експлуатацію не будуть продовжені після 2040 року. У рамках COP26 у Глазго Франція оголосила про приєднання до міжнародної коаліції BOGA (За межами нафтогазового альянсу) [4].

Що стосується нетрадиційних вуглеводнів (сланцевого газу), то підтверджується заборона 2011 року на їх пошук і видобуток методом гідророзриву. Єдиним винятком є те, що шахтний газ продовжуватиме уловлюватися з міркувань безпеки та захисту навколишнього середовища (він є вибухонебезпечним і значною мірою сприяє глобальному потеплінню). Ці положення застосовуються як до наземних, так і до морських проєктів, а також до закордонних проєктів.

Державне (адміністративно-правове) регулювання в сфері видобутку природного газу у Франції здійснюють кілька суб'єктів публічних адміністрацій.

Департамент енергетики та клімату (французькою Direction Générale de l'Énergie et du Climat, «DGEC») у Міністерстві екологічного переходу наглядає за розробкою та впровадженням політики щодо енергетики, енергетичних товарів, а також боротьби проти глобального потепління та забруднення повітря.

Bureau Ressources Énergétiques du Sous-Sol разом з іншими службами відповідає за управління «вуглеводневою» мінеральною сферою у Франції, що передбачає надання ліцензій на розвідку та видобуток газу, а також моніторинг відповідної діяльності. Робить доступними для громадськості всі дані щодо розвідки та видобутку газу у Франції, такі як права на корисні копалини, геофізичні дані, дані про буріння свердловин і дані про виробництво (<http://www.minergies.fr/fr/page/dgec-direction-generale-lenergie-climat>).

Bureau de Recherches Géologiques et Minières («BRGM») – це Геологічна служба Франції, державна установа з управління поверхневими та підземними ресурсами та ризиками. BRGM, від імені DGEC, отримав завдання по управлінню нафтогазовими сейсмічними

даними, а з 2008 року всіма даними буріння свердловин (<http://www.brgm.fr>).

Генеральна рада економіки, промисловості, енергетики та технологій (французькою мовою «CGIET») була створена в 2009 році, об'єднавши Генеральну раду промисловості, енергетики та технологій і Генеральну раду шахт. Його очолює міністр економіки, але також перебуває у розпорядженні Міністерства екологічного переходу. CGIET складається з близько 50 членів, включаючи інженерів загального профілю та інженерів телекомунікацій, а також кількох інших вищих державних службовців. (<http://www.economic.gouv.fr/cge/actualites>).

Bureau de Normalization du Gaz, засноване в 1970 році, було уповноважено Міністерством економіки, фінансів і промисловості в лютому 2011 року, і відповідає за: стандартизацію, особливо у сфері обробки газу, транспортування, розподілу та використання газового палива; і стандартизацію, застосовану до газової інфраструктури, газового обладнання та компонентів, аксесуарів, якості газу та супутніх послуг і діяльності (<http://www.afgaz.fr/normalisation-bng>).

Водночас правове регулювання безпосереднього процесу газопостачання у Франції здійснюють інші суб'єкти публічного адміністрування.

Комісія з регулювання енергетики (французькою мовою «CRE»), створена Законом № 2000-108 від 10 лютого 2000 року, здійснює нагляд за належним функціонуванням внутрішніх ринків електроенергії та газу, а також за торгівлею на кордонах газу та електроенергії.

Указом № 2012-385 від 21 березня 2012 року передбачено створення Національної комісії з методів керівництва, моніторингу та оцінки розвідки та розробки рідких і газоподібних вуглеводнів.

Окрім вищезазначеного, Національний енергетичний омбудсмен є незалежним адміністративним органом, відповідальним за рекомендації щодо вирішення спорів з постачальниками або розподільниками природного газу та інформування споживачів про їхні права. Це незалежний державний орган, заснований Законом № 2006-1537 від 7 грудня 2006 року про енергетичний сектор. Його статус регулюється Законом № 2017-55 від 20 січня 2017 року про загальний статус незалежних органів управління та незалежних органів державної влади.

Важливість для Франції галузі газопостачання з таким посиленням адміністративно-правовим регулюванням і контролем, забезпечується на рівні урядової політики складанням довгострокового плану інвестицій у газовий сектор, що відбувається у формі звіту,

представленого Національним зборам Франції, який описує передбачувану еволюцію попиту на природний газ протягом наступних 10 років, адекватність газової інфраструктури (підземні сховища, метанові термінали, транспорт каналізації, роботи з підключення), а також внесок довгострокових контрактів на постачання на французький ринок. Поточний план охоплює період 2019–2028 років.

Багаторічна енергетична програма (фр. *programmation pluriannuelle de l'énergie*, «PPE») була затверджена Указом № 2020-456 від 21 квітня 2020 р. Багаторічна енергетична програма охоплює два послідовні п'ятирічні періоди та встановлює пріоритети в умови енергетичної політики для державних суб'єктів для досягнення цілей, визначених Законом № 2015-992 про енергетичний перехід. PPE є юридично обов'язковим і є додатком до указу, який визначає основні енергетичні цілі та пріоритетні дії. Як наслідок, майбутні стратегічні та планові документи повинні узгоджуватися з PPE.

Водночас інвестиційні рішення в газовому секторі у Франції належать передусім операторам (в цій частині вбачається послаблення державного регулювання), хоча державні органи мають кілька способів підтримки розвитку нової інфраструктури, яка є важливою для безпеки національного постачання, наприклад, тарифні стимули або тимчасові відступи від доступу третіх сторін до інфраструктури.

Література:

1. What is France's pathway to limit global warming to 1.5°C? URL: <https://1p5ndc-pathways.climateanalytics.org/countries/france/current-situation/>.
2. How France is preparing for a possible suspension of Russian gas imports URL: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2022/04/27/how-france-is-preparing-for-a-possible-suspension-of-russian-gas-imports_5981771_4.html.
3. Act No. 2017-1839 of 30 December 2017: a new legal framework for gas storage in France. URL: <https://www.gide.com/en/actualites/act-no-2017-1839-of-30-december-2017-a-new-legal-framework-for-gas-storage-in-france>.
4. 'Beyond Oil and Gas Alliance' Launches at COP26 URL: <https://explorer.aapg.org/story/articleid/62206/beyond-oil-and-gas-alliance-launches-at-cop26>.